

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w Wydziale XVIII Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Artur Piotr Wewióra

protokolant: Michał Frajtek

rozpoznawszy w dniu: 12 października 2016 roku

w Ł. na rozprawie

sprawę z powództwa: (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko: B. D.

o: zapłatę

(1) oddała powództwo;

(2) zasądza od powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz pozwanego B. D. 377 zł (trzysta siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

I. *Stanowiska stron.*

Pozwem z 11 stycznia 2016 roku¹, nadanym pocztą 8 stycznia 2016 roku, powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., reprezentowany przez radcę prawnego, domagał się zasądzenia od pozwanego B. D. 1.230,58 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, nadto kosztów procesu według norm przepisanych, z uzupełnieniem o 8 zł kosztów pocztowych. W uzasadnieniu wskazano, że pozwany był studentem Akademii (...) w Ł., zobowiązał się do uiszczania opłat, czemu uchybił. Na roszczenie składa się 280 zł czesnego za styczeń 2006 roku oraz 280 zł czesnego za luty 2006 roku, 670,58 zł odsetek skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu. (k. 9 – 10)

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 28 czerwca 2016 roku w sprawie XVIII Nc 1001/16 orzeczono zgodnie z żądaniem i rozstrzygnięto o kosztach procesu. (k. 56)

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany, reprezentowany przez adwokata, zaskarżył nakaz w całości zarzucając przedawnienie dochodzonego roszczenia, brak legitymacji czynnej powoda oraz nieudowodnienie roszczeń co do wysokości, wnosząc o oddalenie powództwa w całości, nadto o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że z uwagi na znowelizowanie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, do roszczeń powoda należy stosować trzyletni okres przedawnienia. (k. 35 – 36)

Do zamknięcia rozprawy 12 października 2016 roku strony nie zmieniły swoich stanowisk odnośnie przedmiotu sporu. (k. 76)

II. *Ustalenia faktyczne i ocena dowodów.*

B. D. jako student i Wyższa Szkoła (...) w Ł. jako uczelnia, zawarli 21 września 1998 roku umowę, zgodnie z której § 1 ust. 1 uczelnia zobowiązywała się względem studenta do prowadzenia zajęć dydaktycznych i organizowania egzaminów w sesji egzaminacyjnej i poprawkowej zgodnie z planem studiów oraz stosownie do posiadanych uprawnień. W § 2 umowy strony uzgodniły, że student będzie obowiązany uiszczać na rzecz uczelni opłaty: czesne oraz inne. W § 3 ust. 1 umowy zastrzeżono, że nieuczestniczenie w zajęciach nie zwalnia studenta z obowiązku uiszczenia czesnego, które w § 3 ust. 2 strony uzgodniły na 2.880 zł za rok akademicki, rozłożone na 12 rat po 240 zł za I i II rok studiów oraz 9 rat po 320 zł za III rok studiów. W § 3 ust. 3 strony uzgodniły, że termin płatności czesnego za dany miesiąc przypada 10. dnia miesiąca, zaś w przypadku wpłaty po terminie, obowiązuje opłata 20 zł za każdy rozpoczęty miesiąc zwłoki, niezależnie od wysokości czesnego.

(umowa, k. 30)

B. D. złożył ślubowanie 2 października 1998 roku.

(dokument ślubowania, k. 31)

Decyzją z 1 marca 2016 roku skreślono B. D. z listy studentów.

(decyzja, k. 46)

Okoliczności faktyczne w przedstawionym wyżej zakresie nie były między stronami sporne, jednak szczegółowe informacje zaczerpnięto z przytoczonych wyżej dokumentów, których autentyczność i rzetelność nie były kwestionowane.

Dalszych ustaleń czynić nie sposób. Brak jest statutu i regulaminów obowiązujących w dniu zawarcia umowy. Załączone do akt dokumenty to regulamin studiów z 2001 roku oraz statut w wersji z 2005 roku. Jest to istotne z uwagi na treść ówczesnie obowiązujących przepisów, dotyczących szkolnictwa wyższego i w szczególności odpłatności za studia na uczelniach niepublicznych, o czym niżej.

Nie da się ustalić zawarcia umowy sprzedaży wierzytelności. Pozwany zakwestionował skuteczność przelewu. Powód nie wykazał iżby osoba wskazana w umowie jako reprezentant uczelni, był rzeczywiście umocowany. Nie wykazano również zgody założyciela, przy czym należy zauważyć, że zgodnie z § 27 ust. 2 pkt 1 statutu uczelni (k. 21 – 25), winna ona mieć charakter następczy. Nawet gdyby uznać umocowanie reprezentanta domniemanego cedenta, to słusznie wywodzi pozwany, że nie wykazano iżby przedmiotowa wierzytelność – nawet jeżeli uznać ją za istniejącą – została wykazana jako objęta umową. Zgodnie z dokumentem przedłożonym jako umowa (k. 47), wykaz wierzytelności objętych umową miał dopiero zostać sporządzony przez zbywcę (§ 3 ust. 2: „Zbywca sporządzi i dołączy do Umowy zestawienie pisemne (...) które będzie zawierało wykaz wierzytelności objętych Umową.”). Dokument mający być wyciągiem z załącznika nie wiadomo przez kogo został podpisany (k. 48). Jest potwierdzony za zgodność przez zawodowego pełnomocnika, jednakże nie zawiera żadnych omówień, zatem należy przyjąć iż oryginał wygląda dokładnie tak, jak złożona do akt kserokopia. Oznacza to, że podpisy na załączniku są nieczytelne. Dane (...) dotyczą jednej z osób reprezentujących cesjonariusza. Brak jest możliwości ustalenia, by dokument podpisano skutecznie w imieniu cedenta. Nadto nie jest jasne, wyciąg z którego załącznika ma być uwidoczniony na potwierdzonej kopii, gdyż zgodnie z umową załączniki miały być dwa (§ 1 ust. 1 i 2 umowy).

III. **Ocena roszczenia.**

(A) Zasada odpowiedzialności.

Dla ustalenia zasady odpowiedzialności pozwanego, koniecznym jest ustalenie kontekstu normatywnego, w jakim została zawarta przedmiotowa umowa.

W dniu jej zawarcia obowiązujące ustawowe przepisy o szkolnictwie wyższym nie odnosiły się do kwestii umów między uczelnią a studentem, ani odpłatności za studia w uczelniach niepaństwowych. Wszelkie reguły dotyczące praw

i obowiązków studentów, w szczególności: zasady rekrutacji, przyjęcie w poczet studentów, ich prawa i obowiązki związane z tokiem studiów, a także samo pojęcie i zakres regulaminu studiów, pozostawiono ówczasie swobodnej decyzji uczelni niepaństwowych, gdyż tylko w zakresie nieuregulowanym w ich statutach, miały znaleźć zastosowanie reguły przewidziane ustawą (art. 177 u.s.w.2).

Jak wynika z ustaleń, w zakresie odpłatności za studia o treści wzajemnych praw oraz obowiązków studenta i uczelni decydowała zawarta umowa. Jest to umowa nienazwana, której przedmiotem jest świadczenie usług edukacyjnych. Oznacza to konieczność zastosowania do tej umowy przepisów o zleceniu (art. 750 k.c.).

Przeciwnie stanowisko powoda, prezentowane choćby w innych sprawach, znanych Sądowi z urzędu, jakoby umowa miała charakter nazwany, zdaje się nie dostrzegać, że o stosowaniu bądź nie art. 750 k.c. ma decydować nie popularność określonej umowy w obrocie lecz to, czy badana umowa jest umową o świadczenie usług oraz czy jest uregulowana innymi przepisami. Nawet u powoda nie budzi wątpliwości, że przedmiotowa umowa jest umową o świadczenie usług. Natomiast twierdzenia o tym, że była ona rzekomo regulowana postanowieniami ustawy o szkolnictwie wyższym z 1990 roku, są całkowicie gołosłowne. Ustawa ta w żadnym swoim przepisie nie określała umowy o odpłatności za studia, a jak wyżej wskazano, w odniesieniu do uczelni niepaństwowych w ogóle pozostawiała im całkowitą swobodę w tej materii. Nie można twierdzić, dla oceny zasadności stosowania art. 750 k.c., że brak regulacji też jest regulacją.

Powód dochodzi wierzytelności jako ich nabywca.

Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.). Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (art. 509 § 2 k.c.), przy czym dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (art. 513 § 1 k.c.).

(B) Okres przedawnienia.

Odpowiednie stosowanie przepisów o zleceniu nakazuje stosowanie do dochodzonych roszczeń, jako wynikających z przedmiotowej umowy, dwuletniego okresu przedawnienia, przewidzianego dla roszczeń z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone (art. 751 pkt 2 k.c.).

Należy zauważyć, że w tym wypadku nie jest wymagane prowadzenie działalności gospodarczej, a jedynie utrzymywanie przeznaczonego na ten cel – w tym wypadku nauki – zakładu. Niewątpliwie zakład w tym ujęciu nie musi być przy tym prowadzony zarobkowo. Wynika to z porównania tekstu przywołanego przepisu z innym, regulującym obowiązki osób utrzymujących hotele i podobne zakłady, gdzie wprost zastrzega się, że chodzi o zarobkowe utrzymywanie tego rodzaju przedsięwzięć (art. 846 § 1 k.c.).

Stanowisko o dziesięcioletnim terminie przedawnienia jest błędne, gdyż nie uwzględnia przywołanej wyżej analizy dotyczącej stosowania art. 751 pkt 2 w związku z art. 750 k.c., mających w tym wypadku pierwszeństwo przed ogólnym terminem przedawnienia. Orzecznictwo dotyczące przepisów ustawy z 2005 roku nie ma tutaj zastosowania, uwagi na istotne różnice w uregulowaniu spraw i obowiązków majątkowych stron.

Domaganie się przyjęcia dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczeń o czesne nie uwzględnia również charakteru czesnego jako świadczenia okresowego, a więc nawet według zasad ogólnych przedawniającego się z upływem trzech lat od wymagalności (art. 118 k.c.). Wbrew twierdzeniom powoda, okresowy charakter świadczenia z tytułu czesnego wynika wprost z przedmiotowej umowy. Strony w jej treści wysokość czesnego określiły w odniesieniu do jednostki czasu, za jaki uznały zgodnie rok akademicki. Nie jest tak, że mamy do czynienia w niniejszej sprawie z jednym świadczeniem z tytułu czesnego za cały okres studiów, rozłożonym na raty. Na raty – wynika to wprost z umowy – rozłożono wyłącznie okresowe świadczenie w postaci czesnego za rok akademicki.

(C) Nowelizacja Prawa o szkolnictwie wyższym a przedmiotowe postępowanie.

Parlament zdecydował w 2014 roku, że do umów w sprawie warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepis art. 160a ust. 7 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą (art. 32 n.p.s.w.3).

Ustawą, o której mowa w przywoływanym art. 1, jest ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (dalej: p.s.w.)⁴. Powoływany art. 160a ust. 7 p.s.w. stanowi, że roszczenia wynikające z umowy przedawniają się z upływem trzech lat, chodzi przy tym o zawieraną w formie pisemnej pod rygorem nieważności umowę między uczelnią a studentem lub osobą przyjętą na studia, określającą warunki pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów oraz opłat za usługi edukacyjne, a także wysokość tych opłat (art. 160a ust. 1 p.s.w.).

Aby należycie ocenić zakres przedmiotowy art. 32 n.p.s.w. należy zauważyć, że w zakresie swojej hipotezy w tej jej części, która określa umowy, do których omawiany przepis ma mieć zastosowanie, ów przepis powtarza w swojej treści równocześnie uchylany art. 160 ust. 3 p.s.w. Przepis ten stanowił, że warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 p.s.w., określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej. Stwierdzić zatem należy, że w art. 32 n.p.s.w. chodzi o umowy, które zostały zawarte stosownie do art. 160 ust. 3 p.s.w.

W tym miejscu wypada przypomnieć, że przedmiotowa umowa została zawarta przed wejściem w życie art. 160 ust. 3 p.s.w. Tymczasem studenci przyjęci na studia przed dniem wejścia w życie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005 roku oraz w roku akademickim 2005/2006 mieli wносить opłaty za zajęcia dydaktyczne na dotychczasowych zasadach do końca okresu studiów przewidzianego w programie studiów (art. 269 ust. 1 p.s.w), zaś umowy, o których mowa w art. 160 ust. 3 p.s.w., miały obowiązywać od roku akademickiego 2006/2007 (art. 269 ust. 2 p.s.w.). W związku z tak brzmiącymi przepisami przejściowymi należy przyjąć, że w przypadku jakichkolwiek odniesień do umów wskazanych w art. 160 ust. 3 p.s.w., może chodzić wyłącznie o umowy obowiązujące nie wcześniej aniżeli od 1 października 2006 roku.

Nadto nowe regulacje, dotyczące przedawnienia umów dotyczących kwestii odpłatności za studia, weszły w życie 1 października 2014 roku (art. 57 n.p.s.w.) i jak się wydaje mogą mieć zastosowanie wyłącznie do tych roszczeń, które według stanu na ten właśnie dzień, nie uległy jeszcze przedawnieniu; dla wykładni przeciwnej należałoby oczekiwać w ustawie wyraźnego stwierdzenia, że nowe zasady stosuje się również do tych roszczeń, których termin przedawnienia, liczony według zasad dotychczasowych, już upłynął, co wymagałoby zresztą szczególnie wnikliwej oceny takiego uregulowania pod kątem zgodności z Konstytucją, w szczególności jej art. 2, 20, 21 i 76.

Podsumowując tą część rozważań wskazać należy, że przewidziane ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw uregulowanie z mocą wsteczną kwestii przedawnienia roszczeń wynikających z umów określających warunki odpłatności za studia lub usługi edukacyjne dotyczy wyłącznie tych umów, które zostały zawarte na podstawie uchylonego przez przywołaną ustawę art. 160 ust. 3 p.s.w. i obowiązywały nie wcześniej niż od 1 października 2006 roku, jako początku roku akademickiego 2006/2007, z zastrzeżeniem tych przypadków, w których na podstawie przepisów szczególnych rozpoczęcie roku akademickiego 2006/2007 nastąpiło w innym dniu (art. 1 pkt 104 lit. b i art. 32 n.p.s.w. w związku z art. 269 ust. 1 i 2 p.s.w.).

(D) Istnienie wierzytelności.

Niezależnie nawet od kwestii przedawnienia, powód nie wykazał istnienia wierzytelności wobec pozwanego.

Nauka miała zakończyć się po trzech latach akademickich. Pozwany wskazał, że zakończył studia przed 2006 rokiem; odebrał nawet swoje dokumenty. Powód nie wykazał w żaden sposób nieprawdziwości tych twierdzeń. Samo załączenie decyzji z 2006 roku jest niewystarczające. Wobec zaprzeczenia przez pozwanego, koniecznym byłoby wykazanie całego toku studiów, a więc przede wszystkim zgodnych z regulaminem studiów decyzji skutkujących

przedłużeniem procesu kształcenia ponad trzy lata. Wobec braku takich decyzji brak jest możliwości zbadania prawidłowości decyzji z 2006 roku. Z umowy wynika, że studia winny zakończyć się po trzech latach od 1998 roku. Skoro powód twierdzi, że okres studiów uległ przedłużeniu aż do decyzji z 2006 roku oraz wywodzi z tego skutek o obowiązku zapłaty przez pozwanego czesnego, to powód winien te okoliczności udowodnić (art. 6 k.c.).

(E) Cesja.

Jak już wyżej zaznaczono, wątpliwości budzi również sama cesja. Nie wykazano umocowania reprezentanta cedenta. Nie wykazano również, iżby załącznik pochodził od cedenta.

Powyższe skutkuje koniecznością przyjęcia, że zarzut braku wykazania legitymacji procesowej czynnej jest zasadny.

(F) Rozstrzygnięcie.

Powód nie wykazał istnienia roszczenia. Nawet gdyby wykazał istnienie roszczenia pierwotnego, nie wykazał jego skutecznej cesji. Nadto dochodzona wierzytelność, o ile powstała, uległa przedawnieniu: przy przyjęciu dwuletniego okresu przedawnienia – z upływem 10 lutego 2008 roku; w razie przyjęcia terminu trzyletniego – z upływem 10 lutego 2009 roku.

Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia (art. 117 § 2 zd. I k.c.).

Pozwany, podnosząc zarzut przedawnienia, uchylił się od zaspokojenia dochodzonych roszczeń. Ponieważ powód nie twierdził nawet, nie mówiąc o wykazaniu, iżby pozwany zrzekł się po 10 lutego 2009 roku korzystania z tego zarzutu, powództwo oddalono.

I. **Koszty.**

Powód przegrał sprawę w całości.

Na koszty procesu pozwanego złożyło się 360 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawek minimalnych oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (art. 98 § 3 k.p.c.).

Powód obowiązany jest zwrócić pozwanemu całość kosztów procesu (art. 98 § 1 k.p.c.).

1 Jeżeli inaczej nie zaznaczono, daty pism według prezentaty Sądu.

2 Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.); jeżeli inaczej nie zaznaczono, w brzmieniu obowiązującym 30 czerwca 2005 roku, tj. dniu zawarcia umowy.

3 Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1198, z późn. zm.).

4 J. t. – Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.